Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

19. prosinca 2024.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Carinska unija – Uredba (EU) br. 952/2013– Carinski zakonik Unije – Članak 15. – Informacije koje se pružaju carinskim tijelima – Nepoštovanje carinskog zakonodavstva– Članak 42. – Učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije – Okvirna odluka Vijeća 2005/212/PUP– Oduzimanje imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom – Članak 2. stavak 1. – Oduzimanje– Nacionalni propis koji predviđa izricanje novčane kazne u iznosu između 100 % i 200 % carinske vrijednosti robe i oduzimanje robe neovisno o tome tko je vlasnik“

U spojenim predmetima C-717/22 i C-372/23,

povodom dvaju zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje su uputili Rajonen sad Svilengrad (Općinski sud u Svilengradu, Bugarska) (C-717/22) i Administrativen sad – Haskovo (Općinski sud u Haskovu, Bugarska) (C-372/23), odlukama od 10. studenoga 2022. i od 1. lipnja 2023., koje je Sud zaprimio 23. studenoga 2022. i 13. lipnja 2023., u postupku

„SISTEM LUX” OOD (C-717/22),

VU (C-372/23)

protiv

Teritorialna direkcija Mitnica Burgas,

uz sudjelovanje:

Rajonna prokuratura – Haskovo, Teritorialno otdelenie – Svilengrad (C-717/22),

Okražna prokuratura – Haskovo (C-372/23),

SUD (treće vijeće),

u sastavu: K. Jürimäe, predsjednica drugog vijeća, u svojstvu predsjednika trećeg vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca trećeg vijeća, N. Jääskinen (izvjestitelj), M. Gavalec i N. Piçarra, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

* Jezik postupka: bugarski

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za „SISTEM LUX“ OOD, I. A. Ivanov, *advokat*,

– za Teritorialna direkcija Mitnica Burgas, V. Stefanov,

– za bugarsku vladu, T. Mitova, S. Ruseva i R. Stoyanov, u svojstvu agenata,

– za belgijsku vladu, S. Baeyens i P. Cottin, u svojstvu agenata,

– za španjolsku vladu, A. Pérez-Zurita Gutiérrez, u svojstvu agenta,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju A. Collabolletta i F. Meloncellija, *avvocati dello Stato*,

– za latvijsku vladu, J. Davidoviča, K. Pommere i I. Romanovska, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, F. Moro i I. Zaloguin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 8. svibnja 2024.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 1. stavka 4. i članka 2. stavka 1. Okvirne odluke Vijeća 2005/212/PUP od 24. veljače 2005. o oduzimanju imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom (SL 2005., L 68, str. 49.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 87.), Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL 2013., L 269, str. 1. i ispravci SL 2013., L 287, str. 90.; SL 2015., L 70, str. 64.; SL 2016., L 267, str. 2. i SL 2018., L 294., str. 44.; SL 2022., L 43, str. 93.; SL, 2023./90151, L, u daljnjem tekstu „Carinski zakonik Unije”), članka 2. točke 4. Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL 2014., L 127, str. 39. i ispravak SL 2014., L 138, str. 114.), kao i članka 17. stavka 1., članka 41. i članka 49. stavka 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjevi su upućeni u okviru spora između društva „SISTEM LUX” OOD (u daljnjem tekstu: „Sistem Lux”), društva sa sjedištem u Srbiji, i Teritorialne direkcije Mitnica Burgas (područna carinska uprava u Burgasu, Bugarska) (u daljnjem tekstu: carinska uprava) (predmet C-717/22), s jedne strane, i osobe VU, srpskog državljanstva, i carinske uprave (predmet C-372/23) s druge strane, u vezi s odlukom o izricanju upravne sankcije osobi VU za krijumčarenje kao i o oduzimanju krijumčarene robe društva Sistem Lux.

Pravni okvir

Pravo Unije

Okvirna odluka 2005/212

3 Uvodna izjava 1. Okvirne odluke 2005/212 glasi:

„Glavni motiv prekograničnog organiziranog kriminala je financijska dobit. Kako bi se postigla učinkovitost, svaki pokušaj sprečavanja i borbe protiv takvog oblika kriminala mora se, stoga, usredotočiti na praćenje, zamrzavanje, zapljenu i oduzimanje imovinske koristi od kaznenih djela. […]”

4 Člankom 1. te okvirne odluke, naslovljenim „Definicije”, u četvrtoj alineji određuje se:

„Za potrebe ove Okvirne odluke:

[…]

– ‚oduzimanje’ znači kazna ili mjera, koju je odredio sud nakon postupka u vezi s kaznenim djelom ili kaznenim djelima, a rezultira konačnim oduzimanjem imovine.”

5 Člankom 2. navedene okvirne odluke, naslovljenim „Oduzimanje”, predviđa se:

„1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi mogla oduzeti, u cijelosti ili djelomično, sredstva i imovinsku korist od kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od više od jedne godine, ili imovinu u vrijednosti koja odgovara takvoj imovinskoj koristi.

[…]”

Carinski zakonik Unije

6 Člankom 15. Carinskog zakonika Unije, naslovljenim „Informacije koje se pružaju carinskim tijelima”, stavkom 2., određuje se:

„1. Sve osobe koje su izravno ili neizravno uključene u ispunjavanje carinskih formalnosti ili u carinske provjere, na zahtjev carinskih tijela i u određenom roku, pružaju tim tijelima sve potrebne isprave i informacije, u primjerenom obliku, kao i svu potrebnu pomoć za okončavanje tih formalnosti ili provjera.

2. Podnošenjem carinske deklaracije, deklaracije za privremeni smještaj, ulazne skraćene deklaracije, izlazne skraćene deklaracije, deklaracije za ponovni izvoz ili obavijesti o ponovnom izvozu koje osoba podnosi carinskim tijelima ili pri podnošenju zahtjeva za odobrenje ili neku drugu odluku, dotična je osoba odgovorna za sve sljedeće:

(a) točnost i potpunost informacija koje se navode u deklaraciji, obavijesti ili zahtjevu;

(b) vjerodostojnost, točnost i valjanost svih dokumenata koji se prilažu deklaraciji, obavijesti ili zahtjevu;

(c) ako je potrebno, ispunjenje svih obveza koje se odnose na stavljanje dotične robe u predmetni carinski postupak ili na obavljanje odobrenih radnji.

Prvi podstavak primjenjuje se i na pružanje svih informacija u bilo kojem drugom obliku koje carinska tijela zahtijevaju ili koje im se pružaju.

Ako deklaraciju ili obavijest ili zahtjev podnosi ili informacije daje carinski zastupnik dotične osobe, kako je navedeno u članku 18., taj carinski zastupnik također je vezan obvezama koje su navedene u prvom podstavku ovog stavka."

7 U članku 42. tog zakonika, naslovljenom „Primjena sankcija", navodi se:

„1. Svaka država članica predviđa sankcije za nepoštovanje carinskog zakonodavstva. Takve sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćujuće.

2. Ako se primjenjuju administrativne sankcije, one mogu, među ostalim, imati jedan od sljedećih oblika ili oba:

(a) novčanu kaznu koju naplaćuju carinska tijela, uključujući po potrebi poravnanje, koje se primjenjuje umjesto kaznenih sankcija;

(b) opoziv, suspenziju ili izmjenu svih odobrenja koje dotična osoba ima.

[…]"

8 U članku 79. navedenog zakonika, naslovljenom „Carinski dug koji nastaje uslijed neispunjavanja obveza", u stavku 1., predviđa se:

„Za robu koja podliježe uvoznoj carini, uvozni carinski dug nastaje uslijed neispunjavanja bilo čega od sljedećeg:

(a) jedne od obveza utvrđenih carinskim zakonodavstvom, koja se odnosi na unos robe koja nije roba [Europske unije] na carinsko područje Unije, njezino izuzimanje ispod carinskog nadzora ili kretanje, preradu, privremeni smještaj, privremeni uvoz ili raspolaganje takvom robom unutar tog područja;

(b) jedne od obveza utvrđenih carinskim zakonodavstvom i koja se odnosi na uporabu robe u posebne svrhe unutar carinskog područja Unije;

(c) uvjeta koji uređuje stavljanje robe koja nije roba Unije u carinski postupak ili odobravanje, na temelju uporabe robe u posebne svrhe, izuzeća od carine ili smanjene stope uvozne carine."

9 Članak 158. istog zakonika, naslovljen „Carinska deklaracija robe i carinski nadzor robe Unije", u stavku 1. glasi kako slijedi:

„1. Sva roba koja se namjerava staviti u carinski postupak, osim u slobodnu zonu, obuhvaćena je primjerenom carinskom deklaracijom za određeni postupak.

2. U posebnim slučajevima, osim onih iz članka 6. stavka 3., carinska deklaracija može se podnijeti korištenjem drugih sredstava, a ne tehnikama elektroničke obrade podataka.

3. Roba Unije koja je deklarirana za izvoz, unutarnji provoz Unije ili vanjsku proizvodnju, podliježe carinskom nadzoru od vremena prihvaćanja deklaracije na koju se odnosi stavak 1. do vremena kada se ona iznese iz carinskog područja Unije ili se ustupa u korist države ili uništava ili se carinska deklaracija poništava."

10 Člankom 198. Carinskog zakonika Unije, naslovljenim „Mjere koje poduzimaju carinska tijela", određuje se:

„1. Carinska tijela poduzimaju sve potrebne mjere, uključujući zapljenu i prodaju ili uništenje, za raspolaganje robom u sljedećim slučajevima:

(a) ako jedna od obveza koje se određuju carinskim zakonodavstvom, a koja se odnosi na unošenje robe koja nije roba Unije na carinsko područje Unije, nije ispunjena ili je roba izuzeta ispod carinskog nadzora;

[…]"

11 Člankom 233. tog zakonika, naslovljenim „Obveze korisnika postupka provoza Unije i prijevoznika i primatelja robe koja se kreće u postupku provoza Unije", utvrđuje se:

„1. Korisnik postupka provoza Unije odgovoran je za sve sljedeće:

(a) podnošenje robe u nepromijenjenom stanju i potrebnih podataka odredišnom carinskom uredu u propisanom roku i u skladu s mjerama koje poduzimaju carinska tijela radi osiguranja njezinog prepoznavanja;

[…]

3. Prijevoznik ili primatelj robe koji prihvaća robu znajući da se kreće u postupku provoza Unije također je odgovoran za podnošenje robe u nepromijenjenom stanju odredišnom carinskom uredu unutar propisanog roka i u skladu s mjerama koje poduzimaju carinska tijela radi osiguranja njezinog prepoznavanja."

12 U članku 226. tog zakonika, naslovljenom „Vanjski provoz", navodi se:

„1. U postupku vanjskog provoza, roba koja nije roba Unije može se kretati od jedne točke do druge točke unutar carinskog područja Unije, a da ne podliježe sljedećemu:
(a) uvoznoj carini;
(b) drugim davanjima kako se predviđa drugim relevantnim važećim odredbama;
(c) mjerama trgovinske politike, u mjeri u kojoj ne zabranjuju ulazak u ili izlazak robe iz carinskog područja Unije.

2. U posebnim slučajevima roba Unije stavlja se u postupak vanjskog provoza.

[…]"

Direktiva 2014/42

13 Člankom 2. točkom 4. Direktive 2014/42, naslovljenim „Definicije”, određuje se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

4. ‚oduzimanje“ znači konačno oduzimanje imovine koje je odredio sud u vezi s kaznenim djelom”.

14 Člankom 14. te direktive, naslovljenim „Zamjena Zajedničke akcije 98/699/PUP i određenih odredbi okvirnih odluka 2001/500/PUP i 2005/212/PUP”, u stavku 1. predviđa se:

„Zajednička akcija 98/699/PUP [od 3. prosinca 1998. o pranju novca, utvrđivanju, praćenju, zamrzavanju, pljenidbi i oduzimanju imovine ili imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, koju je Vijeće usvojilo na temelju članka K.3 Ugovora o Europskoj uniji (SL 1998., L 333, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 4., str. 163.)], članak 1. točka (a) i članci 3. i 4. Okvirne odluke [Vijeća] 2001/500/PUP [od 26. lipnja 2001. o pranju novca, identifikaciji, praćenju, zamrzavanju, pljenidbi i oduzimanju imovine i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima (SL 2001., L 182, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 58.)], te članak 1. prve četiri alineje i članak 3. Okvirne odluke [2005/212] zamjenjuju se ovom Direktivom za države članice obvezane ovom Direktivom, ne dovodeći u pitanje obveze tih država članica u vezi s rokovima za prenošenje okvirnih odluka u nacionalno pravo.”

Europski kodeks o dobrom ponašanju zaposlenih u upravi

15 Prema odredbama članka 7., pod naslovom „Nepostojanje zloupotrebe ovlasti”, Europskog kodeksa o dobrom ponašanju zaposlenih u upravi, odobrenog rezolucijom Parlamenta od 6. rujna 2001. (SL 2002., C 72 E, str. 331.):

„Ovlasti se primjenjuju isključivo u svrhu za koje su date putem relevantnih odredbi. Službenik posebice izbjegava korištenje tih ovlasti u svrhe koje zakonski nisu utemeljene ili koje nisu motivirane nikakvim javnim interesom.“

Bugarsko pravo

Carinski zakon

16 Članak 231. Zakona na mitnicite (Carinski zakon, DV br. 15 od 6. veljače 1998.), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Carinski zakon), glasi:

„Odluke o upravnoj sankciji donosi direktor Agencije ‚Mitnica’ [(Carinska agencija, Bugarska)] ili službenici koje je on imenovao.”

17 Člankom 233. tog zakona određuje se:

„Svatko tko unosi ili prevozi robu preko državne granice bez znanja i odobrenja carinskih tijela ili to pokuša kažnjava se, ako počinjeno djelo ne predstavlja kazneno djelo, novčanom kaznom zbog

krijumčarenja u iznosu od 100 do 200 % carinske vrijednosti robe ili, u slučaju izvoza, vrijednosti te robe.

[…]

(6) Krijumčareni proizvodi oduzimaju se u korist države neovisno o tome u čijem su vlasništvu, a ako nedostaju ili su izuzeti ispod carinskog nadzora, [počinitelju] se nalaže plaćanje iznosa jednakog njihovoj carinskoj vrijednosti ili, u slučaju izvoza, vrijednosti te robe.

[…]”

Zakon o upravnim prekršajima i sankcijama

18 U skladu s člankom 7. Zakona za administrativnite narušenia i nakazania (Zakon o upravnim prekršajima i sankcijama, DV br. 92 od 28. studenoga 1969.):

„(1) Krivnja za djelo koje je kvalificirano kao upravni prekršaj postoji ako je počinjeno namjerno ili nenamjerno.

(2) Djela počinjena nenamjerno ne sankcioniraju se samo u izričito predviđenim slučajevima.”

Glavni postupci i prethodna pitanja

Predmet C-717/22

19 Dana 28. svibnja 2021. carinski službenik carinske postaje u Kapitanu Andreevu (Bugarska), smještene na bugarsko-turskoj granici, izvršio je provjeru kamiona s poluprikolicom koji je prevozio trinaest paketa aluminijskih profila utovarenih u Turskoj.

20 Carinski službenik provjerio je carinske dokumente koje mu je podnio VU, vozač tog kamiona, te je utvrdio da osam prevezenih paketa, koji su pripadali društvu Sistem Lux, nije bilo deklarirano u pratećoj dokumentaciji.

21 Na temelju članka 233. stavka 1. Carinskog zakona pokrenut je upravni prekršajni postupak na temelju kojeg je utvrđeno da osoba VU, iako je bila prisutna prilikom utovara i vaganja tereta, nije ispunila svoju obvezu, kao vozač koji obavlja međunarodni prijevoz, da se upozna s dokumentima koji su joj dostavljeni i da provjeri, posebice, njihovu usklađenost s robom koja se stvarno prevozi.

22 Slijedom toga, tijelo za upravne sankcije smatralo je da je osoba VU, time što je preko bugarske granice bez znanja i bez odobrenja carinskih tijela prevezla aluminijske profile o kojima je riječ, iz nehaja počinila upravni prekršaj iz članka 233. stavka 1. Carinskog zakona. Stoga mu je izreklo novčanu kaznu zbog krijumčarenja u iznosu od 73 140,06 bugarskih leva (BGN) (oko 37 400 eura), što odgovara carinskoj vrijednosti aluminijskih profila pronađenih u osam neprijavljenih paketa. Također je naložilo oduzimanje tih aluminijskih profila u korist države na temelju članka 233. stavka 6. Carinskog zakona.

23 U tom je kontekstu društvo Sistem Lux protiv odluke o oduzimanju navedenih aluminijskih profila podnijelo tužbu pred Rajonen sadom Svilengrad (Općinski sud u Svilengradu, Bugarska), sudom koji je uputio zahtjev.

24 U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev smatra da bi članak 233. stavak 6. Carinskog zakona, kojim se predviđa oduzimanje proizvoda koji su predmet krijumčarenja neovisno o tome u čijem su vlasništvu, mogao biti protivan odredbama prava Unije, ako ti proizvodi pripadaju osobi koja nije počinitelj upravnog prekršaja ili ako je počinitelj počinio taj prekršaj iz nehaja.

25 Usto, taj sud ističe da se pravu Unije također može protiviti nacionalna odredba poput one navedene u prethodnoj točki jer se oduzimanjem, koje predstavlja dodatnu kaznu uz novčanu kaznu za krijumčarenje, može povrijediti načelo proporcionalnosti iz članka 42. stavka 1. Carinskog zakonika Unije, u vezi s člankom 49. stavkom 3. Povelje. Takva odredba također bi mogla biti protivna pravu svake osobe na slobodno raspolaganje stečenom imovinom iz članka 17. stavka 1. Povelje.

26 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev postavlja pitanje o usklađenosti mjere oduzimanja predviđene člankom 233. stavkom 6. Carinskog zakona s člankom 42. stavkom 2. Carinskog zakonika Unije, u dijelu u kojem se njime utvrđuje taksativan popis upravnih sankcija koje se mogu primijeniti u slučaju nepoštovanja carinskog zakonodavstva, kao i s člankom 1. četvrtom alinejom te člankom 2. stavkom 1. Okvirne odluke 2005/212 i člankom 2. točkom 4. Direktive 2014/42, zbog čega upravno tijelo ne bi smjelo donijeti takvu mjeru.

27 U tim je okolnostima Rajonen sad Svilengrad (Općinski sud u Svilengradu) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 42. stavak 2. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije u kojem se taksativno navode vrste upravnih sankcija koje se mogu izreći za nepoštovanje carinskog zakonodavstva, u vezi s člankom 17. stavkom 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, tumačiti na način da je nedopuštena nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 6. Zakona za mitnicite (Carinski zakon) kojom se kao dodatna upravna sankcija predviđa oduzimanje predmeta prekršaja (oduzimanje prava vlasništva u korist države)? Je li oduzimanje predmeta prekršaja dopušteno u slučajevima kada oduzeta imovina pripada osobi koja nije počinitelj prekršaja?

2. Treba li u slučajevima navedenima u nastavku članak 42. stavak 1. Uredbe (EU) br. 952/2013, u vezi s člankom 49. stavkom 3. Povelje, tumačiti na način da je nedopuštena nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 6. Carinskog zakona, kojom se uz sankciju u obliku „novčane kazne” kao dodatna sankcija predviđa oduzimanje predmeta prekršaja (oduzimanje prava vlasništva u korist države), jer predstavlja neproporcionalnu sankciju zadiranja u pravo vlasništva koje je nerazmjerno legitimnom cilju koji se nastoji postići: općenito u slučajevima u kojima oduzeta imovina koja je bila predmet prekršaja pripada počinitelju prekršaja te u slučajevima u kojima oduzeta imovina pripada trećoj osobi koja nije počinitelj prekršaja, a osobito u slučajevima u kojima počinitelj prekršaj nije počinio namjerno, nego iz nehaja?

3. Treba li odredbe članka 2. stavka 1. Okvirne odluke 2005/[212], u vezi s člankom 17. stavkom 1. Povelje i uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije od 14. siječnja 2021. u predmetu C-393/19 u okviru *argumentum a fortiori*, tumačiti na način da se primjenjuju i u slučajevima u kojima nije riječ o kaznenim djelima, nego o upravnim prekršajima, pri čemu se djela razlikuju samo po kriteriju „veličine opsega” u skladu s vrijednošću predmeta

krijumčarenja od koje polazi sudska praksa[?] Treba li u tom slučaju članak 1. četvrtu alineju Okvirne odluke Vijeća 2005/212/PUP od 24. veljače 2005. o oduzimanju imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom i članak 2. točku 4. Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji tumačiti na način da se pojam „oduzimanje" osobito odnosi na kaznu ili mjeru koju treba izreći sud, a ne upravno tijelo, te je li u tom smislu nedopuštena nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 6. u vezi s člankom 231. Carinskog zakona[?]"

Predmet C-372/23

28 Valja istaknuti da glavni postupak u predmetu C-372/23 proizlazi iz istih činjenica poput onih u predmetu C-717/22, izloženih u točkama 19. do 22. ove presude.

29 Osoba VU je pred Rajonen sadom Svilengrad (Općinski sud u Svilengradu) osporavala odluku upravnog tijela za sankcioniranje kojom joj je izrečena novčana kazna za krijumčarenje u iznosu od 73 140,06 leva i oduzeta roba u korist države.

30 Taj je sud potvrdio tu odluku, uz obrazloženje da je osoba VU doista prevezla tu robu i unijela je na bugarsko državno područje bez znanja i bez odobrenja carinskih tijela, ne ispunivši prethodnu obvezu da je prijavi, i to ne usmeno, nego u pisanom obliku, te da je stoga došlo do upravnog prekršaja „krijumčarenja" u smislu članka 233. stavka 1. Carinskog zakona. Osim toga, istaknuo je da je osoba VU povrijedila svoju obvezu dužne pažnje, koja je oblik „krivnje" u smislu članka 7. Zakona o upravnim prekršajima i sankcijama, unatoč tomu što nije bila namjerna.

31 Osoba VU uložila je žalbu protiv te presude pred Administrativen sadom – Haskovo (Upravni sud, Haskovo, Bugarska), sudom koji je uputio zahtjev. Pred potonjim, osoba VU tvrdi da nije namjerno povrijedila obvezu pisane prijave robe o kojoj je riječ i da stoga nije počinila upravni prekršaj krijumčarenja koji pretpostavlja postojanje namjere.

32 Osoba VU također naglašava da, tijekom carinske provjere, carinski službenici nisu postupili u skladu s člancima 6. do 10. Europskog kodeksa o dobrom ponašanju zaposlenih u upravi i, osobito, da su pri utvrđivanju njegove odgovornosti povrijedili članak 7. tog kodeksa.

33 Sud koji je uputio zahtjev navodi da dvoji o usklađenosti članka 233. stavka 1. Carinskog zakona s pravom Unije budući da ta odredba ne pravi razliku ovisno o tome jesu li djela krijumčarenja počinjena namjerno ili iz nehaja. Međutim, taj sud ističe da se također može smatrati da je nacionalno zakonodavstvo u skladu s člankom 49. stavkom 3. Povelje jer upravni prekršaji predstavljaju manju društvenu opasnost od kaznenih djela. Osim toga, navedeni sud ističe da članak 233. stavak 1. Carinskog zakona predviđa izricanje kazne koja se može prilagoditi, u iznosu od 100 % do 200 % carinske vrijednosti robe, tako da tijelo za upravne sankcije primjenjuje tu odredbu uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti konkretnog slučaja, uključujući namjernu ili nenamjernu prirodu počinjenog prekršaja.

34 U tim je okolnostima Administrativen sad – Haskovo (Upravni sud u Haskovu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 15. u vezi s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije tumačiti na način da mu se protivi nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 1. Zakona za mitnicite (Carinski zakon, u daljnjem tekstu: ZM) u vezi s člankom 7. Zakona za administrativnite narušenia i nakazania (Zakon o upravnim prekršajima i kaznama, u daljnjem tekstu: ZANN), kojom se u slučajevima carinskog prekršaja počinjenog zbog povrede dužne pažnje nepoštovanjem propisanog oblika deklaracije robe koja se prevozi preko državne granice predviđa izricanje sankcije za krijumčarenje koje nije počinjeno s namjerom? Je li dopuštena nacionalna odredba kojom se u takvim slučajevima omogućuje da se prekršaj kvalificira kao krijumčarenje počinjeno iz nehaja ili je namjera bitno obilježje bića prekršaja krijumčarenja?

2. Treba li članak 42. stavak 1. Uredbe (EU) br. 952/2013 tumačiti na način da mu se protivi nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 1. ZM-a u vezi s člankom 7. ZANN-a, u skladu s kojom se za prekršaj koji potpada pod pojam „krijumčarenje” i koji je počinjen prvi put, neovisno o tome je li počinjen s namjerom ili iz nehaja, može izreći sankcija iste vrste i u istom iznosu, odnosno „novčana kazna” u iznosu od 100 % do 200 % carinske vrijednosti predmeta prekršaja?

3. Treba li članak 42. stavak 2. Uredbe (EU) br. 952/2013 tumačiti na način da mu se protivi nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 6. ZM-a, kojom se kao dodatna upravna sankcija predviđa oduzimanje robe ili stvari koje su bile predmet prekršaja (oduzimanje prava vlasništva u korist države) i čije posjedovanje nije zabranjeno? Je li oduzimanje predmeta prekršaja dopušteno u slučajevima kad oduzeta imovina pripada drugoj osobi koja nije počinitelj prekršaja?

4. Treba li članak 42. stavak 1. Uredbe (EU) br. 952/2013 u vezi s člankom 49. stavkom 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima tumačiti na način da je nedopuštena nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 6. ZM-a, kojom se uz sankciju u obliku „novčane kazne” kao dodatna sankcija predviđa oduzimanje robe ili stvari koje su bile predmet prekršaja (oduzimanje prava vlasništva u korist države) i čije posjedovanje nije zabranjeno jer predstavlja neproporcionalnu sankciju zadiranja u pravo vlasništva koje je nerazmjerno legitimnom cilju koji se nastoji postići: općenito u slučajevima u kojima oduzeta imovina koja je bila predmet prekršaja pripada počinitelju prekršaja te u slučajevima u kojima oduzeta imovina pripada trećoj osobi koja nije počinitelj prekršaja, a osobito kada počinitelj prekršaj nije počinio namjerno, nego iz nehaja?

5. Treba li članak 5. [točku] 3. Uredbe (EU) br. 952/2013 u vezi s člankom 41. Povelje Europske unije o temeljnim pravima tumačiti na način da tijela koja obavljaju carinske provjere moraju poštovati odredbe Europskog kodeksa o dobrom ponašanju zaposlenih u upravi, osobito njegove članke 6. do 10., te da je nedopuštena nacionalna odredba poput odredbe članka 233. stavka 1. ZM-a u vezi s člankom 7. stavkom 2. ZANN-a, u skladu s kojom se osobama koje su formalno i iz nehaja povrijedile carinsko zakonodavstvo mogu izreći sankcije za postupanje s namjerom te se može naložiti oduzimanje predmeta prekršaja koji pripada trećoj osobi u korist države u skladu s člankom 233. stavkom 6. ZM-a, a da osoba koja je postupala bez dužne pažnje prethodno nije poučena o tome kako postupati u skladu sa zakonom i kako bi trebala na zakonom propisan način pravilno ispuniti isprave za prijevoz robe preko vanjske granice Europske unije?”

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

35 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, postupak utvrđen člankom 267. UFEU-a instrument je suradnje između Suda i nacionalnih sudova zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima daje elemente za tumačenje prava Unije koji su im potrebni za rješavanje spora koji se pred njima vodi (presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 44. te navedena sudska praksa).

36 Budući da se taj postupak temelji na odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, nacionalni sud dužan je u svojem zahtjevu odrediti činjenični i zakonodavni okvir spora u glavnom postupku i pružiti potrebna objašnjenja o razlozima zbog kojih je odabrao odredbe prava Unije čije tumačenje traži, kao i o vezi koju uspostavlja između tih odredaba i nacionalnog propisa koji je primjenjiv u sporu koji je pred njim pokrenut (vidjeti, u tom smislu, presudu od 4. lipnja 2020., C. F. Porezni nadzor, C-430/19, EU:C:2020:429, t. 23. i navedenu sudsku praksu).

37 S tim u vezi valja također naglasiti da podaci koji su sadržani u odluci o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku trebaju omogućiti, s jedne strane, Sudu da pruži korisne odgovore na pitanja koja je postavio nacionalni sud i, s druge strane, vladama država članica i drugim zainteresiranim osobama da iskoriste pravo koje im priznaje članak 23. Statuta Suda Europske unije u pogledu podnošenja očitovanja. Sud je dužan, vodeći računa o činjenici da se na temelju te odredbe zainteresirane osobe obavještava samo o odlukama kojima se upućuje prethodno pitanje, paziti da zaštiti to pravo (vidjeti, u tom smislu, presudu od 2. rujna 2021., Irish Ferries, C-570/19, EU:C:2021:664, t. 134. i navedenu sudsku praksu).

38 Ti se kumulativni zahtjevi u pogledu sadržaja odluke o upućivanju zahtjeva izričito navode u članku 94. Poslovnika Suda, a sud koji je uputio zahtjev, u okviru suradnje uspostavljene u članku 267. UFEU-a, mora za njih znati i dužan ih se strogo pridržavati (rješenje od 3. srpnja 2014., Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, t. 21. i presuda od 9. rujna 2021., Toplofikacija Sofija i dr., C-208/20 i C-256/20, EU:C:2021:719, t. 20. i navedena sudska praksa). Osim toga, na njih se podsjeća u točkama 13., 15. i 16. nove verzije Preporuka Suda Europske unije namijenjenih nacionalnim sudovima koje se odnose na pokretanje prethodnog postupka (SL 2019., C 380, str. 1.) koje se sada nalaze u točkama 13., 15. i 16. nove verzije Preporuka Suda Europske unije namijenjenih nacionalnim sudovima koje se odnose na pokretanje prethodnog postupka (SL 2024., C 6008).

39 U ovom slučaju peto pitanje u predmetu C-372/23 ne ispunjava te zahtjeve.

40 Naime, odluka kojom se upućuje prethodno pitanje ne sadržava prikaz razloga koji su naveli sud koji je uputio zahtjev da se zapita o tumačenju odredbi spomenutih u tekstu tog pitanja, osobito odredbi Europskog kodeksa o dobrom ponašanju zaposlenih u upravi. Taj sud ne navodi ni vezu koju uspostavlja između odredbi tog odredbi tog kodeksa i nacionalnog zakonodavstva primjenjivog u glavnom postupku. Pod tim uvjetima, Sud nije u mogućnosti ocijeniti u kojoj je mjeri odgovor na navedeno pitanje nužan da bi tom sudu omogućio donošenje odluke.

41 Iz toga slijedi da je peto pitanje u predmetu C-372/23 nedopušteno.

Meritum

Prvo i drugo pitanje u predmetu C-372/23

42 Svojim prvim i drugim pitanjem u predmetu C-372/23, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 15. i članak 42. stavak 1. Carinskog zakonika Unije tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis koji dopušta utvrđenje nepoštovanja carinskog zakonodavstva zbog same činjenice nehaja, koja se sastoji od nepoštivanja odgovarajućeg oblika deklaracije prevezene robe, i to da se, u takvim okolnostima, počinitelju navedenog prekršaja izrekne upravna sankcija u iznosu koji odgovara barem carinskoj vrijednosti robe koja je predmet tog prekršaja.

43 Članak 15. Carinskog zakonika Unije, naslovljen „Informacije koje se pružaju carinskim tijelima”, u stavku 1. propisuje da su sve osobe koje su izravno ili neizravno uključene u carinske provjere dužne carinskim tijelima pružiti sve potrebne isprave ili informacije. U skladu sa stavkom 2. tog članka 15., osoba koja podnosi deklaraciju carinskim tijelima odgovorna je, među ostalim, za točnost i potpunost informacija koje se navode u toj deklaraciji.

44 U ovom slučaju čini se da elementi spisa kojima Sud raspolaže upućuju na to da je roba o kojoj je riječ u glavnim postupcima prevezena iz Turske u Srbiju, s obzirom na to da je Bugarska samo zemlja provoza. Ta je roba stoga morala biti stavljena u „postupak vanjskog provoza” u smislu članka 226. Carinskog zakonika Unije, a što mora provjeriti sud koji je uputio zahtjev. Članak 158. tog zakonika predviđa da je sva roba koja se namjerava staviti u carinski postupak, osim u slobodnu zonu, obuhvaćena primjerenom carinskom deklaracijom za određeni postupak.

45 Povreda obveze podnošenja deklaracije, koja proizlazi iz članka 15. stavka 1. Carinskog zakonika Unije, u vezi s člankom 158. tog zakonika, predstavlja „nepoštovanje carinskog zakonodavstva” u smislu članka 42. stavka 1. navedenog zakonika. Naime, potonji pojam ne odnosi se samo na prijevarne radnje, nego uključuje svako nepoštovanje carinskog zakonodavstva Unije. Kako bi se takva povreda okvalificirala kao „nepoštovanje carinskog zakonodavstva“, u smislu članka 42. stavka 1., nije bitno je li nepoštovanje bilo namjerno ili je počinjeno iz nehaja ili nije bilo skrivljenog ponašanja dotičnog gospodarskog subjekta (vidjeti, u tom smislu, presudu od 23. studenoga 2023., J. P. Mali, C-653/22, EU:C:2023:912, t. 29. i navedenu sudsku praksu).

46 Iz toga slijedi da primjena sankcija na temelju članka 42. istog zakonika obuhvaća situaciju u kojoj je nepoštovanje od strane gospodarskog subjekta počinjeno iz nehaja.

47 Kad je riječ o posljedicama takvog nepoštovanja, na svakoj je državi članici da predvidi, u skladu s člankom 42. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije, učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije, osobito u slučaju davanja netočnih podataka u carinskoj deklaraciji (presuda od 23. studenoga 2023., J. P. Mali, C-653/22, EU:C:2023:912, t. 30.).

48 U nedostatku usklađenosti zakonodavstva Unije u području sankcija primjenjivih u slučaju neispunjenja uvjeta iz postupka uvedenog tim zakonodavstvom, države članice ovlaštene su odabrati sankcije koje smatraju primjerenima. Međutim, u skladu sa zahtjevom proporcionalnosti sankcija, predviđenim u članku 42. stavku 1. Carinskog zakonika Unije, upravne ili represivne mjere donesene prema toj odredbi ne smiju prekoračivati ono što je nužno za postizanje ciljeva kojima taj zakonik legitimno teži niti biti neproporcionalne u odnosu na te ciljeve (vidjeti, u tom smislu, presudu od 8. lipnja 2023., Zes Zollner Electronic, C-640/21, EU:C:2023:457, t. 60. i 61. kao i navedenu sudsku praksu).

49 Stoga, strogost sankcija mora odgovarati težini povreda koje te sankcije suzbijaju, među ostalim, osiguravajući stvarno odvraćajući učinak uz poštovanje općeg načela proporcionalnosti (vidjeti, u tom smislu, presude od 22. ožujka 2017., Euro-Team i Spirál-Gép, C-497/15 i C-498/15, EU:C:2017:229, t. 42., kao i od 24. veljače 2022., Agenzia delle dogane e dei monopoli i Ministero dell'Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, t.39).

50 Taj zahtjev nameće se državama članicama ne samo kad je riječ o određivanju sastavnih elemenata nepoštivanja i pravila o iznosu novčanih kazni, nego i što se tiče ocjene elemenata koji se mogu uzeti u obzir prilikom utvrđivanja iznosa novčane kazne (vidjeti, u tom smislu, presudu od 23. studenoga 2023., J. P. Mali, C-653/22, EU:C:2023:912, t. 33. i navedenu sudsku praksu).

51 U ovom slučaju, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da novčana kazna predviđena člankom 233. stavkom 1. Carinskog zakona za prekršaj krijumčarenja iznosi između 100 % i 200 % carinske vrijednosti robe koja je predmet tog nepoštovanja, tako da carinsko tijelo može prilagoditi iznos te novčane kazne uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti slučaja, uključujući namjernu ili nenamjernu prirodu počinjenog prekršaja.

52 Međutim, čak i s obzirom na posebnosti carinskih prekršaja, osobito njihovu veliku učestalost i poteškoće u njihovu otkrivanju, ne čini se da je novčana kazna, predviđena nacionalnim pravom, čiji je iznos između 100 % i 200 % carinske vrijednosti robe u skladu s težinom svih povreda koje se njome kažnjavaju, osobito u slučaju nepoštovanja obveza u vezi s carinskim deklaracijama u kontekstu carinskog postupka vanjskog provoza. Naime, takva sankcija, s jedne strane, prekoračuje ono što je nužno kako bi se osiguralo da roba koja je stavljena u taj postupak ne bude izuzeta iz carinskog nadzora i, s druge strane, neproporcionalna je u odnosu na carinski dug koji nastaje zbog izuzimanja iz carinskog nadzora robe stavljene u navedeni postupak (vidjeti, u tom smislu, presudu od 4. ožujka 2020., Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, t. 44. i 46.).

53 To je opažanje tim više istinito zato što je ta sankcija pridodana onoj predviđenoj člankom 233. stavkom 6. Carinskog zakona, prema kojem se roba koja je predmet krijumčarenja oduzima u korist države neovisno o tome u čijem je vlasništvu, a ako ta roba nedostaje ili je izuzeta iz carinskog nadzora, počinitelju se nalaže plaćanje iznosa jednakog njezinoj carinskoj vrijednosti ili, u slučaju izvoza, vrijednosti navedene robe. Naime, kumuliranje sankcija kojima je izložen počinitelj prekršaja krijumčarenja može dovesti do toga da mu se naloži da tri puta plati carinsku vrijednost predmetne robe.

54 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo i drugo pitanje u predmetu C-372/23 valja odgovoriti tako da članak 15. i članak 42. stavak 1. Carinskog zakonika Unije treba tumačiti na način da im se ne protivi nacionalni propis koji dopušta utvrđenje nepoštovanja carinskog zakonodavstva samo iz nehaja, koje se sastoji od nepridržavanja odgovarajućeg oblika deklaracije prevezene robe. S druge strane, tim se odredbama protivi to da se, u takvim okolnostima, izrekne upravna sankcija počinitelju tog prekršaja u iznosu koji odgovara barem carinskoj vrijednosti robe koja je predmet tog prekršaja.

Prvo i drugo pitanje u predmetu C-717/22 te treće i četvrto pitanje u predmetu C-372/23

55 Prvim i drugim pitanjem u predmetu C-717/22 te trećim i četvrtim pitanjem u predmetu C-372/23, koja valja ispitati zajedno, sudovi koji su uputili zahtjeve, u biti, pitaju treba li članak 42. stavke 1. i 2. Carinskog zakonika Unije, u vezi s člankom 17. stavkom 1. Povelje, tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kojim se, u slučaju nepoštovanja carinskog

zakonodavstva, osim izricanja novčane kazne, predviđa i oduzimanje robe koja je predmet tog nepoštovanja. U slučaju niječnog odgovora, ti sudovi žele znati je li takvo oduzimanje dopušteno čak i ako ta roba nije u vlasništvu počinitelja nepoštovanja.

56 Najprije, kao što je to istaknuto u točki 44. ove presude, podložno provjerama koje moraju izvršiti sudovi koji su uputili zahtjev, robu o kojoj je riječ u glavnom postupku trebalo je staviti u carinski postupak vanjskog provoza. Tako je, u skladu s člankom 158. Carinskog zakonika Unije, ta roba morala podlijegati carinskoj deklaraciji.

57 S obzirom na to pojašnjenje i što se tiče prvog dijela tako preformuliranih prethodnih pitanja, valja istaknuti da članak 42. stavak 2. tog zakonika predviđa da „[a]ko se primjenjuju administrativne sankcije, one mogu, među ostalim, imati jedan od sljedećih oblika ili oba: […] novčanu kaznu koju naplaćuju carinska tijela, uključujući po potrebi poravnanje, koje se primjenjuje umjesto kaznenih sankcija; […] opoziv, suspenziju ili izmjenu svih odobrenja koje dotična osoba ima”.

58 U tom pogledu, sumnja sudova koji su uputili zahtjev djelomično proizlazi iz tumačenja tog članka 42. stavka 2., s obzirom na to da taksativno nabraja upravne sankcije primjenjive u slučaju nepoštovanja carinskog zakonodavstva.

59 Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 63. svojeg mišljenja, upotreba izraza „među ostalim” u toj odredbi potvrđuje da popis tih upravnih sankcija nije taksativan i da države članice, načelno, mogu predvidjeti druge upravne sankcije osim onih navedenih u navedenoj odredbi, kao što su mjere oduzimanja robe koja je bila predmet carinskog prekršaja.

60 Nadalje, u nedostatku usklađenosti, Carinskim zakonikom Unije, u području sankcija primjenjivih u slučaju nepoštovanja odredaba ovog zakonika, države članice mogu primijeniti kumuliranje upravnih sankcija, poput onih u glavnom postupku, uz poštovanje načela proporcionalnosti sadržanog u članku 42. stavku 1. navedenog zakonika (vidjeti, u tom smislu, presudu od 4. ožujka 2020., Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, t. 41. i 42. kao i navedenu sudsku praksu).

61 Što se tiče pitanja protivi li se članku 42. Carinskog zakonika to da se roba može zaplijeniti iako ne pripada osobi koja je počinila kazneno djelo, Sud je već presudio da nacionalni propis koji omogućuje oduzimanje imovine koja pripada trećoj osobi u dobroj vjeri i koja se koristi za počinjenje kaznenog djela krijumčarenja nije u skladu s pravom vlasništva zajamčenim člankom 17. stavkom 1. Povelje (vidjeti, u tom smislu, presudu od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, t. 56.).

62 Nasuprot tomu, mjere oduzimanja koje se odnose na imovinsku korist ostvarenu kažnjivim djelom ili nezakonitom radnjom odnosno na sredstvo za počinjenje kažnjivog djela koje ne pripada trećoj osobi u dobroj vjeri, obuhvaćene su propisima o uživanju prava vlasništva u smislu članka 17. stavka 1. treće rečenice Povelje (vidjeti, u tom smislu, presudu od 10. rujna 2024., Neves 77 Solutions, C-351/22, EU:C:2024:723, t. 82.).

63 Kako bi se osigurao stvarno odvraćajući učinak postupka administrativnih sankcija primjenjivih na carinske prekršaje, uz poštovanje načela proporcionalnosti, prekršiteljima moraju zaista biti uskraćene gospodarske prednosti koje proizlazi iz potonjih, a predviđene sankcije moraju omogućiti nastanak učinaka koji su proporcionalni težini navedenih kažnjivih djela, kako bi se svakoga učinkovito obeshrabrilo od počinjenja istovrsnih kažnjivih djela (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. veljače 2022., Agenzia delle dogane e dei monopoli i Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, t. 44).

64 U ovom slučaju iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da zaplijenjena roba ne pripada osobi VU, nego društvu Sistem Lux. Kao što su to osobito istaknule Carinska uprava i bugarska vlada u svojim pisanim očitovanjima, čini se da je to društvo primatelj robe i/ili korisnik postupka provoza Unije. Ono je stoga, u jednom ili drugom slučaju, dužno poštovati obveze koje proizlaze iz članka 233. Carinskog zakonika Unije.

65 U takvim okolnostima nije isključeno da se društvo Sistem Lux može smatrati osobom kojoj, u slučaju nepoštovanja obveza koje proizlaze iz tog članka 233., treba pripisati nepoštovanje te odredbe. Na sudovima koji su uputili zahtjev je da provjere te činjenične elemente kako bi utvrdili eventualnu odgovornost navedenog društva.

66 U okviru dvaju slučajeva navedenih u točki 64. ove presude, važno je napomenuti da se, uzimajući u obzir cilj carinskog zakonodavstva da spriječi ilegalni uvoz robe koja nije roba iz Unije u Uniju i da se bori protiv prijevare osiguranjem pravilne percepcije uvoznih prava radi zaštite financijskih interesa Unije (vidjeti, u tom smislu, presude od 15. srpnja 2010., DSV Road, C-234/09, EU:C:2010:435, t. 33. i od 7. travnja 2022., Kauno teritorinė muitinė, C-489/20, EU:C:2022:277, t. 35.), oduzimanje te robe, kao dodatna sankcija, kada pripada osobi kojoj se nepoštovanje carinskog zakona može pripisati, čini proporcionalnom, pri čemu će vjerojatno odvratiti dotične počinitelje od kršenja obveza koje proizlaze iz tog zakonika i spriječiti da ti počinitelji mogu imati koristi od toga.

67 To tumačenje, štoviše, podupire članak 198. stavak 1. točka (a) Carinskog zakonika, kojim se određuje da „[c]arinska tijela poduzimaju sve potrebne mjere, uključujući zapljenu i prodaju ili uništenje, za raspolaganje robom […] ako jedna od obveza koje se određuju carinskim zakonodavstvom, a koja se odnosi na unošenje robe koja nije roba Unije na carinsko područje Unije, nije ispunjena ili je roba izuzeta ispod carinskog nadzora”.

68 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo i drugo pitanje u predmetu C-717/22 te na treće i četvrto pitanje u predmetu C-372/23 valja odgovoriti tako da članak 42. stavke 1. i 2. Carinskog zakonika Unije, u vezi s člankom 17. stavkom 1. Povelje, treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis kojim se, u slučaju nepoštovanja carinskog zakonodavstva, osim izricanja novčane kazne, predviđa oduzimanje robe koja je predmet tog nepoštovanja kada pripada osobi kojoj se pripisuje nepoštovanje, pod uvjetom da je sustav sankcija koji se primjenjuje na to nepoštovanje, u cjelini, u skladu s načelom proporcionalnosti.

O trećem pitanju u predmetu C-717/22

69 Svojim trećim pitanjem u predmetu C-717/22 sud koji je uputio zahtjev, u biti, pita treba li članak 2. stavak 1. Okvirne odluke 2005/212 tumačiti na način da se primjenjuje na oduzimanje robe koja je predmet nepoštovanja carinskog zakonodavstva kada to nepoštovanje nije kazneno djelo, nego upravni prekršaj. U slučaju potvrdnog odgovora, taj sud, u biti, pita treba li članak 1. četvrtu alineju te okvirne odluke i članak 2. točku 4. Direktive 2014/42 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se predviđa da takvo oduzimanje nalaže upravno tijelo.

70 U tom pogledu, valja istaknuti da se člankom 2. stavkom 1. Okvirne odluke 2005/212 predviđa da svaka država članica mora poduzeti potrebne mjere kako bi mogla oduzeti, u cijelosti ili djelomično, sredstva i imovinsku korist od kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od više od jedne godine, ili imovinu u vrijednosti koja odgovara takvoj imovinskoj koristi.

71 Iz teksta te odredbe proizlazi da je materijalno područje primjene te okvirne odluke, kao što to također proizlazi iz samog naslova i njezine uvodne izjave 1. koji upućuju na „oduzimanj[e] imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljen[ih] kaznenim djelom” i na „organizirani kriminal”, ograničeno na kaznena djela (vidjeti, u tom smislu, presudu od 9. ožujka 2023., Otdel „Mitničesko razsledvane i razuznavane”, C-752/21, EU:C:2023:179, t. 40.).

72 Osim toga, navedenim su odredbama obuhvaćena samo kaznena djela određene težine, odnosno ona za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od više od jedne godine (vidjeti, u tom smislu, presudu od 9. ožujka 2023., Otdel „Mitničesko razsledvane i razuznavane”, C-752/21, EU:C:2023:179, t. 41.).

73 Kada je riječ o pojmu „oduzimanje”, prikladno je, sukladno članku 14. stavku 1. Direktive 2014/42, pozvati se na definiciju iz članka 2. točke 4. te direktive, prema kojoj je oduzimanje „konačno oduzimanje imovine koje je odredio sud u vezi s kaznenim djelom” (vidjeti, u tom smislu, presudu od 9. ožujka 2023., Otdel „Mitničesko razsledvane i razuznavane”, C-752/21, EU:C:2023:179, t. 42. i 43.).

74 Dovoljno je utvrditi da je, s jedne strane, u glavnom postupku odluka kojom je oduzeta roba koja je bila predmet nepoštovanja carinskog zakonodavstva donesena nakon upravnog postupka, koji se nije odnosio na kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od više od jedne godine, kako se zahtijeva člankom 2. stavkom 1. Okvirne odluke 2005/212, niti, općenito, na kazneno djelo.

75 U tom kontekstu valja pojasniti da, iako je upravnom postupku u ovom slučaju prethodio kazneni postupak, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje nedvojbeno proizlazi da je potonji postupak obustavljen, tako da u trenutku pokretanja upravnog postupka nije bio u tijeku nikakav kazneni postupak.

76 S druge strane, iz spisa kojim Sud raspolaže također proizlazi da oduzimanje robe o kojoj je riječ nije naložio „sud” u smislu članka 2. točke 4. Direktive 2014/42, nego su ga naložila carinska tijela.

77 Okvirna odluka 2005/212 nije primjenjiva kada je odluku o oduzimanju donijelo carinsko tijelo nakon postupka koji se ne odnosi na kazneno djelo (vidjeti, u tom smislu, presude od 19. ožujka 2020., „Agro In 2001”, C-234/18, EU:C:2020:221, t. 61., i od 9. ožujka 2023., Otdel „Mitničesko razsledvane i razuznavane”, C-752/21, EU:C:2023:179, t. 46.).

78 S obzirom na to da je područje primjene te okvirne odluke jasno definirano i da je ona donesena kako bi se uspostavila zajednička minimalna pravila u izrazito ograničenom području, koje se pak odnosi na suradnju u kaznenim stvarima, navedena okvirna odluka nije ni po analogiji materijalno primjenjiva na situaciju poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku (vidjeti, u tom smislu, presudu od 9. ožujka 2023., Otdel „Mitničesko razsledvane i razuznavane”, C-752/21, EU:C:2023:179, t. 47.).

79 S obzirom na sve te razloge, na treće pitanje u predmetu C-717/22 valja odgovoriti tako da članak 2. stavak 1. Okvirne odluke 2005/212 treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na mjeru oduzimanja poduzetu zbog nepoštovanja carinskog zakonodavstva ako to nepoštovanje nije kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od više od jedne godine, nego je upravni prekršaj.

Troškovi

80 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. **Članak 15. i članak 42. stavak 1. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije,**

   treba tumačiti na način da mu se:

   ne protivi nacionalni propis koji omogućuje utvrđivanje nepoštovanja carinskog zakonodavstva isključivo iz nehaja, koje se sastoji od nepridržavanja odgovarajućeg oblika deklaracije prevezene robe. S druge strane, tim se odredbama protivi to da se, u takvim okolnostima, izrekne upravna sankcija počinitelju tog prekršaja u iznosu koji odgovara barem carinskoj vrijednosti robe koja je predmet tog prekršaja.

2. **Članak 42. stavke 1. i 2. Uredbe br. 952/2013, u vezi s člankom 17. stavkom 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,**

   treba tumačiti na način da mu se:

   ne protivi nacionalni propis kojim se, u slučaju nepoštovanja carinskog zakonodavstva, osim izricanja novčane kazne, predviđa oduzimanje robe koja je predmet tog nepoštovanja kada pripada osobi kojoj se pripisuje nepoštovanje, pod uvjetom da je sustav sankcija koji se primjenjuje na to nepoštovanje, u cjelini, u skladu s načelom proporcionalnosti.

3. **Članak 2. stavak 1. Okvirne odluke Vijeća 2005/212/PUP od 24. veljače 2005. o oduzimanju imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom,**

   treba tumačiti na način da se:

   ne primjenjuje na mjeru oduzimanja poduzetu zbog nepoštovanja carinskog zakonodavstva ako to nepoštovanje nije kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od više od jedne godine, nego je upravni prekršaj.

Potpisi